

КОРМОВА ЦІННІСТЬ ОЗИМОГО ТРИТИКАЛЕ

Традиційно фуражні ресурси в Україні формувалися на основі трьох злакових культур: пшениці, ячменю та кукурудзі. Енергія для обміну речовин, перетравний протеїн, збалансований за амінокислотним складом білок – цінні якості, характерні для злакових культур. Останнім часом у ряді зарубіжних країн і в Україні, спостерігається тенденція до використання зерна тритикале на кормові цілі. Це пшенично-житній гібрид – зернова культура, яка представляє собою новий ботанічний вид, отриманий в результаті схрещування двох різних родів – пшениці й жита. Серед успадкованих позитивних особливостей цієї культури слід відмітити високу продуктивність; адаптивність до несприятливих умов вирощування; високу стійкість до основних хвороб злакових культур, придатність до вирощування на різних типах ґрунтів.

Однак існує чимало факторів, які стримують подальший ріст врожайності цієї культури, поліпшення якості його зерна та кормів. Одна з причин – слабка вивченість нових сортів, а також порушення вимог сортової агротехніки їх вирощування. Тому грамотний вибір зимостійких сортів з комплексом господарсько-корисних ознак і властивостей, посів їх по кращих попередниках є визначальним фактором отримання високих врожаїв озимого тритикале.

Зерно тритикале кормових сортів характеризується високим умістом протеїну, незамінних амінокислот та деяких мікроелементів і тому має високий рівень перетравлення харчових компонентів і більш ефективну конверсію, ніж зерно пшениці, ячменю, сорго. Встановлено, що зерно тритикале в раціонах жуйних тварин дає змогу підвищити поїдання кормів і перетравлення поживних речовин, посилює інтенсивність приросту мо- лодняку і продуктивності дорослих тварин.

Тритикале має здатність до швидкого росту і накопичення значної біомаси, що зумовлено його високим фотосинтетичним потенціалом, її велика листова поверхня не так швидко грубіє, як у пшениці і жита, стебло м'яке, еластичне, довго зберігає зелений колір, добре поїдається тваринами навіть у час колосіння, за рахунок чого продовжується період використання його на кормові цілі. Її маса має підвищену кількість протеїну, цукрів і каротиноїдів, тому дуже поживна для годівлі тварин.

Заміна озимої пшениці на тритикале в зеленому конвеєрі подвоює урожай зеленої маси, що сприяє підвищеному збору білка з одиниці площі. При цьому знижується собівартість тваринницької продукції, підвищується чистий дохід і збільшується рентабельність виробництва. Використання на корм молочній худобі зеленої маси тритикале сприяє підвищенню надоїв молока на 12-14% і вмісту жиру в молоці – на 0,2-0,3%, підвищенню приростів молодняку великої рогатої худоби – на 15-17% в порівнянні зі згодовуванням зеленої маси пшениці і ячменю (Ковтуненко В.Я., Беспалова Л.А., 2019).

Тому робочою гіпотезою в наших нових дослідженнях є вивчення елементів технології вирощування тритикале озимого на зелений корм та зернофураж, а саме нових високопродуктивних сортів, доз мінеральних добрив, попередників, застосування яких буде сприяти збільшенню його кормової продуктивності. Запропоновані агротехнології тритикале при різних комбінаціях технологічних елементів дозволять отримати високу врожайність зеленої маси та зерна з високими показниками якості незалежно від кліматичних умов року, а, отже, значно зміцнити кормову базу для нарощування виробництва продукції тваринництва в господарствах.